

DOI: 10.5281/zenodo.6772922

ІГРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНИКА ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

*Playing Competence as Constituent of Readiness of Senior Preschool
Child is to Studies at School*

Lyudmyla Tokaryeva

Researcher

G.S. Kostiuk Institute of Psychology, NAES of Ukraine

Milatok2019@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8162-6544>

Abstract

In the article the question of formed of playing activity of preschool child is outlined as an important condition of successful readiness of senior preschool child to the studies at school. It is marked that game, playing activity is the optimal means of all-round development of child and she is the livelihood of preparation of child, to her socialization. An accent in playing activity is done on acquisition of skills of communication, qualities of necessary for establishment contacts with peers. An author reports an idea, that the formed for the child of preschool child of playing activity – it an only way that provides a good start for a capture educational activity.

Keywords: *Game, preschoolchild, playin gactivity, playing competence, preschoolmaturity.*

Вступ

Питання підготовки дитини до шкільного життя на часі було і залишається важливим і актуальним. Психолого–педагогічна практика свідчить, що саме дошкільний вік, це той віковий період, який забезпечує загальний розвиток дитини, що є фундаментом для надбання різних знань, умінь, навичок та оволодіння різними видами діяльності. Це є тим необхідним підґрунтям успішного навчання дитини в школі.

Говорячи про готовність дитини старшого дошкільного віку до шкільного навчання, дорослі тільки тоді починають замислюватись, звертати увагу на

рівень дошкільної зрілості. Бо саме зрілий дошкільник здатний до соціальної адаптації і адекватного входження до майбутньої навчальної діяльності у школі.

Результати

Сьогодні, спостерігаючи за дітьми дошкільного віку ми бачимо, що до школи вступають діти, які з різних причин, не зовсім готові до навчання у школі. Науковці з тривогою виявляють тенденцію до витіснення самодіяльної, творчої гри з життя дитини дошкільного віку. Однією із важливих причин цього вважаємо недооцінку педагогами та батьками її ролі в різнобічному розвитку дошкільника, а натомість надання переваги навчальним видам діяльності, організованих в дитячому садочку.

Так, наприклад, результати досліджень представлені Т. Піроженко, і К. Карасьовою доводять, що на сьогодні, у дитини старшого дошкільного віку на низькому рівні знаходяться як показники ігрової діяльності, а також доволіної поведінки і уяви, які так необхідні і важливі для успішного навчання у школі. А в результаті цього у дошкільника виникають ускладнення в розвитку та прояві базових цінностей і якостей, таких як самостійність, ініціативність, прийняття самостійних рішень, впевненість у власних силах, інтерес до навчання, що так необхідні і важливі в період переходу старшого дошкільника до навчання у школі.

В такому випадку самодіяльна, творча ігрова діяльність не досягає свого рівня розвитку, залишається примітивною, що зводить нанівець провідну діяльність як таку. Заміна гри іншими видами діяльності збіднює особистість дошкільника, перешкоджаючи розвитку її уяви, що визнана найважливішим віковим новоутворенням, гальмує розвиток спілкування з однолітками, збіднює її емоційний світ дитини.

Аналіз актуальних досліджень. Спираючись на вимоги Базового компоненту дошкільної освіти в Україні формування і розвиток дитини здійснюється на засадах компетентнісного підходу. Серед важливих, ключових, фундаментальних компетентностей особлива увага приділяється формуванню ігрової компетентності у дітей старшого дошкільного віку.

Зазначимо, що ігрова компетенція це сформованість у дитини дошкільника ігрових дій, де панує самостійність, ініціативність, творче відображення реальних і казкових ситуацій, присутній прояв ініціювання і розгортання ігрового задуму та сюжету гри, присутнє вміння об'єднуватись з

однолітками на основі ігрового задуму та рольової взаємодії, присутнє вміння дотримання норм і правил етикету спілкування.

Чим вищий у дитини рівень розвитку ігрової компетентності, тим вище довільність поведінки, воля. А гру вважають першою школою волідитини. Саме у грі вона виявляє здатність добровільно, з власної ініціативи, підкорятися різноманітним вимогам. Це вельми важливо для успішного навчання в школі. Отже, дошкільне дитинство – сензитивний період для гри.

Вимоги до розвитку ігрової діяльності дошкільника, які вважаються показниками ігрової компетентності, окреслені в програмах розвитку дітей дошкільного віку.

Здебільшого, проблема ігрової діяльності, самодіяльної гри завжди були в центрі уваги наукової думки і досліджувалась у працях Л. Виготського, Л. Венгер, О. Гударевої, Д. Ельконіна, О. Запорожця, Н. Короткова, О. Кравцової, Г. Кравцова, К. Карасьової, Я. Коломинського, Г. Костюка, С. Ладивір, М. Лісіної, Н. Михайленко, О. Смирнової, Д. Ельконіна Т. Піроженко та ін., в доробку цих досліджень обґрунтовується, що ігрова діяльність має фундаментальне значення для розвитку психіки дитини в онтогенезі.

Ігрова діяльність розглядається вченими як важливий компонент психолого-педагогічної системи, яка цілеспрямовано використовується для базової підготовки особистості дитини до життя. Вони стверджували, що саме у грі розвиваються та проявляються новоутворення дитини, які дають змогу навчитися самостійно планувати, виконувати і контролювати власну діяльність, забезпечує розвиток пізнавальної мотивації як основи навчання і є необхідною умовою успішного включення в майбутню навчальну діяльність.

Звісна річ, важливо відзначити, що саме в ході гри, ігрової діяльності дитина оволодіває структурними компонентами навчальної діяльності: вчиться ставити мету, планувати і організовувати діяльність, правильно оцінювати результат. Саме тут вона відпрацьовує навички людського спілкування, взаєморозуміння, вміння вирішувати конфліктні ситуації тощо. Саме ці знання, уміння, навички згодом стають їй у нагоді, що безперечно важливо для майбутнього успішного навчання у школі. Особлива увага науковців була спрямована на те, що гра готує дитину до навчання у школі і виконує свої розвиваючі функції тільки тоді, коли є дитячою, самостійною діяльністю.

Сформованість ігрової діяльності, вважають вищезгадані науковці, є єдиним шляхом, який забезпечить хороший старт у достойному оволодінні майбутньою навчальною діяльністю.

Загалом, компетентність ставить високі вимоги до самостійності дитини, її вміння брати на себе відповідальність, уміння доводити розпочате до кінця, здатність діяти конструктивно, активно, творчо, ставити вимоги до партнерських відносин, здатності поєднувати свою індивідуальність з умовами життя. Гра є тим, оптимальним засобом всебічного розвитку дитини, що допомагає розширити і поглибити уявлення про навколишній світ і легко засвоїти те, на що в інших умовах довелося б докласти значних зусиль. Саме в грі дитині найлегше надається можливість пережити ситуацію успіху, отримати визнання однолітків. І саме в грі починає свій прояв – уява, основа творчої діяльності людини. А також у грі дитина отримує можливість вдосконалювати і практикувати свої можливості у розвитку у дитини самоствердження і самооцінки.

Науковці і психологи застерігають дорослих, про те, що у дітей, у яких не сформована ігрова компетентність, і які не «прожили» всі етапи розвитку власної ігрової діяльності від маніпулятивних ігрових дій до ігор з правилами, призводить до того, що ігрова діяльність, як провідна у дошкільному віці, не реалізує свої функції і не зумовлює розвиток психічних новоутворень, відповідних віку дитини. А без цього важливого «ігрового» періоду не буває майбутнього успішного навчання в школі.

Самоцінність ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку свідчить про те, що вона повинна займати одне з головних місць у психолого-педагогічному процесі дитячого садка. А це вимагає застосування особливих педагогічних технологій, заснованих на ідеї супроводу взаємодії педагога і дитини.

Висновки

Отже, виходячи зі сказаного, можемо зробити висновок, що ігрова діяльність це важливий компонент психолого-педагогічної системи, який застосовується у базовій підготовці особистості дитини до вирішення різних задач дорослого життя. Гра розвиває новоутворення дитини, які дають змогу навчитися самостійно планувати, виконувати і контролювати власну діяльність. Встановили, що для раціональної організації ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку важливо і доцільно здійснювати правильне, майстерне, професійне, компетентне педагогічне керівництво, спираючись на знання особливостей розвитку психічних процесів у ігровій діяльності.

Наступним кроком нашого дослідження буде дослідження вияву рівня сформованості ігрової компетентності дітей старшого дошкільного віку у здійсненні комплексної оцінки готовності дитини до шкільного життя.

Література

Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Наказ МОН України № 33 від 12.01.2021. Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2020/21.12/bazovyy%20komponent%20doshkillya.pdf>

Карасьова К.В., & Піроженко, Т.О. (2011). *Самодіяльні ігри дитини*. Київ: Шк. світ.

Карасьова, К.В., & Піроженко, Т.О. (2011). *Світ дитячої гри*. Київ: Шк. світ.

